

Kanuuna-verkoston lausunto nuorisolain uudistamista valmistelleen työryhmän esityksestä.

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:16: Nuorisolain uudistaminen

Kanuuna-verkosto, joka on 27 Suomen suurimman kunnan nuorisotoimen johdon aktiivisesti toimiva verkosto. Sen kaupungeissa asuu 60 prosenttia nuorista ja työskentelee 80 prosenttia kunnallisista nuorisotyöntekijöistä. Lausunnossaan nuorisolain uudistamisesta Kanuuna haluaa todeta seuraavaa:

1. On myönteistä, että lakiesitys on varsin merkittävästi muuttunut alkuvuoden lausuntokierroksen jälkeen. Muutokset ovat olleet oikeansuuntaisia myös nykyisin voimassa olevaan nuorisolakiin verrattuna. Monet keskeiset Kanuunan esittämät näkökohdat on nyt otettu huomioon. Tällaisia asioita ovat muun muassa kuntien nuorisotyön yksityiskohtaisen ohjauksen purkaminen, kuten (1) nykyisen lain yksityiskohtaisten ohjeiden poistaminen koskien kuntien monialaisen yhteistyöverkoston kokoonpanoa ja antamalla täten mahdollisuudet paikallisen tarpeen mukaisiin kokoonpanoihin (9 §).
- (2) nykyisessä laissa olevan varsin yksityiskohtaisen nuorisotyön muotojen määrittelyn poistaminen, joka antaa kunnille mahdollisuuden toteuttaa nuorisotyötään ja –politiikkaa olosuhteittensa edellyttämällä tavalla (8 §) ja
- (3) nykyisen lain ’nuorisopolitiikan kehittämisohjelman’ muuttaminen ’valtion nuorisopolitiikan ohjelmaksi’, josta on poistettu maininta siitä, että kyseinen ohjelma antaa ’tavoitteet ja suuntaviivat ... kuntien nuorisopoliittiselle ohjelmatyölle’ (4 §). Kanuunan käsityksen mukaan valtion nuorisopoliittinen ohjelma huomioidaan joka tapauksessa kuntien nuorisotyössä ja –politiikassa kuntien olosuhteiden, omien tavoitteiden ja resurssien mahdollisuuksien puitteissa.

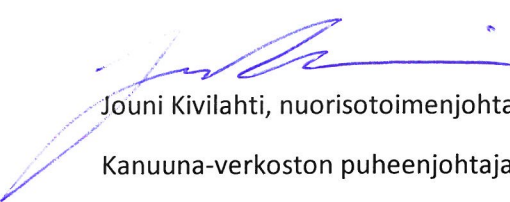
Kanuuna-verkosto uskoo siihen, että valtionhallinnon yksityiskohtaisen ohjauksen purkaminen ei heikennä palvelujen alueellista tarjontaa, mutta antaa tilaa kehittäväälle ja innovatiiviselle työotteelle ja politiikalle. Nuorisotyön jatkuva uudistuminen ja mahdollisuus sisäisiin priorisointeihin ovat erityisen tärkeitä tilanteissa, jossa nuorisotyön ja –politiikan olosuhteet muuttuvat voimakkaasti, kuten esimerkiksi nuorten turvapaikanhakijoiden määrän nopeasti lisääntyessä tai nuorten syrjäytymisuhan kasvaessa. Toisaalta valtionhallinnon on kuitenkin pidettävä huolta, että erikokoisten kuntien edellytykset nuorisotyölle tulevat tulevaisuudessakin säilymään.

2. Myönteisenä lakiesityksessä on pidettävä myös seuraavia seikkoja:
 - (1) Nuorisotyön arvopohjaisuus on omiaan vahvistumaan kun lain tavoitteisiin on lisätty nuorten yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja nuorten oikeudet. Lakiesityksen yleisperusteluissa perustellaan ansiokkaasti yhdenvertaisuuden merkitystä ja ajankohtaisuutta tutkimuslähtöisesti. Tärkeä lisäys on myös nuorten oikeudet. Nuorisotyön ytimen kannalta keskeisiä ovat erityisesti ihmisoikeudet. Monia nuorisokysymyksiä, kuten pakolaisuutta, on Kanuunan käsityksen mukaan tarkasteltava nimenomaan ihmisoikeusnäkökulmasta. Ihmisoikeudet tulisivat laissa mainita erikseen ja samassa yhteydessä olisi mahdollista viitata kansainvälisten järjestöjen ihmisoikeussopimuksiin.
 - (2) Lain kohderyhmän alaikärajan nostamista 7 vuoteen on pidettävä tarkoituksenmukaisena.
3. Kanuuna pitää oikeansuuntaisena lakiesitykseen sisältyviä lukuisia nuorten osallistumista ja kuulemista koskevia esityksiä. Tällaisia ovat kuntalakiin sisältyvä nuorisovaltuuston tai vastaavan vaikuttajaryhmän perustamisen lisäksi vahva vaatimus nuorten kuulemisesta (22 §) sekä maininta

(5 §) siitä, että Valtion nuorisopolitiikan ohjelman valmistelussa "tulee kuulla nuoria". Kansainvälisesti vertaillen suomalainen nuorisolaki näyttäytyy uraauurtavan nuorisolähtöiseltä. Nuorisolain uudistamisen yleisperusteluissa todetaan oikein, että "Nuorisovaltuustot ja vaikuttajaryhmät eivät kuitenkaan riitä nuorten osallisuuden toteuttamiseen kunnissa". Yleisperustelujen selkeä näkemys on, että nuorten osallistumisen muotoja on edelleen kehitettävä. Mikäli myös itse lakitekstissä ei todeta, että nuorten osallistumismahdollisuuksia on kehitettävä ja monipuolistettava innostamaan nykyistä laajemmin nuoria toimimaan aktiivisina ja vastuullisina kansalaisina, on mahdollista, että kunnat rajoittavat nuorten osallisuustoimintansa pelkästään nuorisovaltuuston perustamiseen.

Kanuuna esittää myös, että monialaista yhteistyötä koskevaan pykälän (9 §) toiseen lauseeseen lisätään myös nuoret: "Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen **ja nuorten** kanssa."

4. Lakiesityksen kohdassa "huumausainetestaus nuorten työpajatoiminnassa" (27 §) nuori veloitetaan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen työpajatoiminnan ylläpitäjälle tiettyjen epäilyjen ja edellytysten vallitessa. Kanuunakunnilla on pitkä ja laaja kokemus nuorten työpajatoiminnasta ja se esittää harkittavaksi onko välttämätöntä sisällyttää tällainen erityinen pykälä juuri nuorisolakiin.

Jouni Kivilahti, nuorisotoimenjohtaja

Kanuuna-verkoston puheenjohtaja